

## **PM om European Circular Innovation Valley - The European “Dance Floor” for Circular Regions**

### **Sammanfattning**

- Alla svenska regioner har ett statligt åtagande att arbeta med regional utveckling. I det regionala utvecklingsarbetet är smart specialisering och innovation en viktig del.
- Inom EU görs mycket för att främja regional utveckling, och EU har ett starkt inflytande på bland annat regionala smarta specialiseringsstrategier och regionernas innovationsarbete.
- Regional Innovation Valleys (RIV) är ett EU-initiativ med syfte att stärka innovationsekosystem, hantera samhällsutmaningar och skapa starkare sammanhållning i Europa.
- European Circular Innovation Valley (ECIV) är ett projekt inom RIV-initiativet som Region Värmland medverkar i, och det är inriktat på cirkulär ekonomi.
- ECIV består av aktörer i åtta EU-länder samt Skottland.
- Budgeten för ECIV är cirka 27,2 miljoner euro, varav EU bidrar med ungefär hälften genom Horisont Europa (EU:s ramprogram för forskning och innovation).
- ECIV påbörjades 1 september 2024 och pågår till 31 augusti 2029.
- Syftet med ECIV är att skapa ett sammanlänkat EU-ekosystem och att skapa värdekedjor inom EU som är mer utvecklade, innovativa och cirkulära.
- Målet med ECIV är att genom ökad cirkularitet skapa hållbar tillväxt och utveckling i deltagande regioner samt i övriga Europa.
- De förväntade resultaten är bland annat ökat interregionalt samarbete, finansiering av cirkulära innovationsprojekt och ökat antal cirkulära lösningar i värdekedjor och i industrin.

### **Inledning**

Det huvudsakliga syftet med rapporten är att ge en förklarande överblick av hur EU-initiativet Regional Innovation Valleys är sammankopplat med Region Värmlands arbete kring innovation. Mer specifikt riktas fokus på European Circular Innovation Valley, vilket är det projekt inom initiativet som Region Värmland är delaktig i. Projektet, som är relativt nytt, är inriktat på cirkulär ekonomi. Idén till rapportens ämne kom från Kajsa Sundström Van Zeveren och Simon Fredholm, kontorschef respektive internationell handläggare på Region Värmlands Brysselkontor. Under höstterminen 2024 genomförde jag min praktik på Brysselkontoret, och därav föddes idén till denna praktikrapport. Rapporten bygger på underlag från bland annat Europeiska kommissionen, samt dokument från olika aktörer inblandade i ECIV.

## **EU:s och Region Värmlands innovationsarbete**

Svenska regioner ansvarar enligt lag för att [främja den regionala utvecklingen](#). På uppdrag av staten har regionerna ansvar för att ta fram regionala utvecklingsstrategier. Dessa strategier beskriver hur regionens aktörer, med hänsyn till regionens förutsättningar, ska arbeta mot gemensamma mål för att uppnå utveckling och tillväxt. Det är även regionens ansvar att samordna det arbete som krävs för att genomföra de insatser som beskrivs i strategin. Grunden till de regionala utvecklingsstrategierna är Sveriges [Nationella strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030](#). I den nationella strategin utpekas fyra områden som är särskilt viktiga för regional utveckling, bland annat innovation och kompetensutveckling.

Regional utveckling är viktigt både ur nationellt och EU-perspektiv. EU har dock haft ett extra starkt inflytande när det kommer till regionala smarta specialiseringsstrategier och innovationsarbete, bland annat genom EU:s sammanhållningspolitik, strukturfonder och ramprogrammet för forskning och innovation, [Horisont Europa](#).

## **Värmlandsstrategin och smart specialisering**

I Region Värmlands regionala utvecklingsstrategi [Värmlandsstrategin 2040](#) finns därför ett tydligt fokus på innovation. I Värmlandsstrategin syns fokus på att öka innovationen inom en rad områden för att stärka bland annat kompetens, företagande och välmående. I [Värmlands forsknings- och innovationsstrategi för hållbar smart specialisering 2022–2028](#) syns ett utvecklat resonemang kring prioriteringarna i Värmlandsstrategin när det kommer till just innovation. Bland annat nämns behovet av att vända sig utanför regionen för att samla kompetens och hitta nya arbetssätt för att främja innovationskapaciteten samt fokuset på cirkularitet, och därmed stärka konkurrenskraften och främja arbetsmarknaden.

## **Norra Mellansverige**

När det gäller innovationsarbetet samarbetar Region Värmland ofta med Dalarna och Gävleborg som Norra Mellansverige. Det har flera fördelar, bland annat kan regionerna kombinera resurser och kunskap. Regionerna i Norra Mellansverige har länge samarbetat i projekt som handlar om smart specialisering. De har bland annat genomfört ett treårigt ERUF-finansierat projekt vid namn Smart specialisering i NMS. Norra Mellansverige har även samarbetat i projekten ESIG (Europeisk samverkan i gemenskap) 1 och ESIG 2. ESIG-projekten har bland annat finansierat konsultkostnaderna för att skriva fram ansökan till ECIV, samt stärkt samarbetet inom Norra Mellansverige och dess aktörer. De har också möjliggjort för resor med syfte att söka samarbete med andra nätverk, regioner och samarbetspartners i Europa. Dessa samarbeten har legat till grund och skapat förutsättningarna för att Norra Mellansverige kunnat bygga upp ett gediget samarbete och därmed fått kapacitet till att söka och delta i detta nya projekt ECIV.

## **Cirkulär ekonomi**

Ett sätt att främja innovation och skapa nya hållbara lösningar är genom att utveckla den cirkulära ekonomin. [Cirkulär ekonomi](#) kan beskrivas som en modell där produkter, material

och resurser hanteras på sätt som gör att de behåller sitt värde så länge som möjligt. Detta görs genom att bland annat dela, låna, återanvända och reparera det material som redan är producerat. Genom att förlänga resursernas livscyklar så minskar även mängden avfall. Det cirkulära tankesättet står i kontrast med den i nutid mer vanligt förekommande linjära modellen, där stora mängder produceras och konsumeras, för att sedan inte återbrukas. Det linjära tankesättet kräver både stora mängder material och energi. Cirkulär ekonomi är därför en viktig faktor när det kommer till globala utmaningar både i nutid och framtid, inte minst när det gäller att minimera resursutarmning och miljöförstöring. En ökad cirkularitet kan även bidra till ökad ekonomisk tillväxt, konkurrenskraft och innovationskapacitet.

Som en del av den gröna given lade Europakommissionen år 2020 fram en handlingsplan för den cirkulära ekonomin ([CEAP](#)), vars syfte är att skapa en mer ren och konkurrenskraftig ekonomi. Detta bland annat genom att öka EU:s användning av cirkulära material och minska konsumtionsavtrycket, något som anses nödvändigt för att minska användningen av naturresurser och uppnå klimatneutralitet samt skapa hållbar tillväxt.

### **Regionernas roll i en cirkulär ekonomi**

För att utveckla den cirkulära ekonomin är det viktigt att skapa nya värdekedjor och symbioser mellan industrier där samarbete idag inte sker naturligt eller utan utmaningar. På detta sätt kan avfall i en industri användas som råvara i en annan industri, exempelvis livsmedel och energi. Regioner inom EU kan i dessa fall agera för att främja och underlätta utvecklingen av den cirkulära ekonomin, genom bland annat innovationshubbar, kluster och nätverksbyggande, samt genom att utveckla regionala strategier för cirkulär ekonomi som är anpassade efter regionens förutsättningar.

Regioner inom EU kan alltså bidra till en ökad cirkularitet genom platsbaserade EU-initiativ. Ett exempel är EU-initiativet Regional Innovation Valleys (RIV), vars syfte är att skapa nya hållbara lösningar för att nå andra EU-mål inom bland annat den gröna given och hållbar utveckling. För att uppnå detta är det dock viktigt med samarbete mellan olika regioner inom Europa.

### **Vägen fram till Regional Innovation Valleys**

EU:s regionala innovationssystem har avsevärt olika styrkor och svagheter när det gäller faktorer som forskning och utveckling, industri, resurser samt förutsättningar för små och medelstora företag. Många regioner saknar även strategier för att främja innovation. I maj 2022 startades därför pilotprojektet för [Partnerships for Regional Innovation \(PRI\)](#) av Regionkommittén och Joint Research Centre (Europeiska kommissionens gemensamma forskningscentrum). Syftet med pilotprojektet var att deltagande regioner skulle dela med sig av kunskap och samarbeta för att utveckla nya arbetssätt för att mobilisera fler finansieringskällor och policyer, samt att koppla nationella och regionala program till EU:s prioriteringar inom grön och digital omställning.

Partnerskapen och kunskaperna från piloten skulle även användas till att forma den nya innovationsagendan för Europa ([NEIA](#)). NEIA antogs i juli 2022, med målet att öka innovationen samt att överbrygga innovationsklyftan genom långsiktiga samarbeten mellan regioner. PRI och NEIA tydliggjorde behovet för platsbaserade initiativ när det kommer till

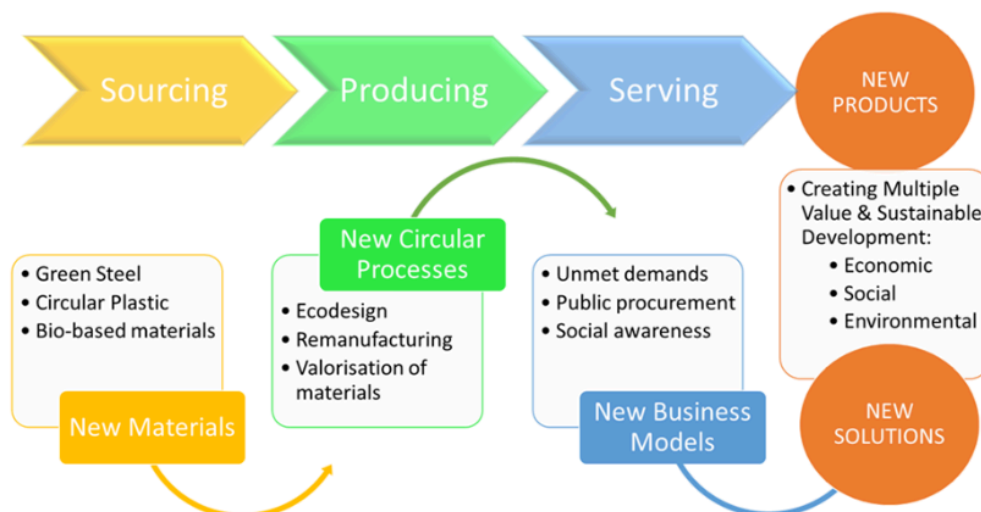
innovationsarbete. I agendan finns [25 insatser](#) och en av dessa är initiativet [Regional Innovation Valleys \(RIV\)](#), som är kopplad till PRI-piloten.

[Regional Innovation Valleys \(RIV\)](#) är ett EU-initiativ med syfte att främja innovation och samarbete mellan regioner i Europa. Initiativet bygger vidare på ett mer platsbaserat fokus än tidigare innovationsinitiativ från EU, och målsättningen är att detta ska utveckla starkare och mer sammanlänkade nätverk av regionala innovationssystem. Tillsammans ska de olika RIV:arna minska innovationsklyftan i Europa, samt stärka regional konkurrenskraft, främja tillväxt och bidra till ökad hållbarhet. Detta ska ske genom ökad samordning och synergi när det kommer till regionernas kunskap, resurser och förutsättningar. Deltagande regioner har olika nivåer av innovation och utveckling, men genom att samarbeta kan de dela resurser, kunskap och bästa praxis för att förbättra sin innovationskapacitet. I dagsläget finns [147 regioner utvalda till RIV:ar](#), och dessa fokuserar på olika områden, såsom att öka digitaliseringen, minska beroendet av fossila bränslen eller förbättra sjukvården. Den RIV som Värmland ingår i har dock sitt fokus på att uppnå cirkularitet.

### European Circular Innovation Valley

European Circular Innovation Valley (ECIV), även kallad europeiska innovationsknutpunkter för cirkulär ekonomi, är den RIV som Norra Mellansverige ingår i. Syftet med ECIV är att skapa ett sammanlänkat EU-ekosystem där de deltagande regionernas förutsättningar och utmaningar används för att skapa värdekedjor inom EU som är mer utvecklade, innovativa och cirkulära. Detta kommer huvudsakligen ske genom att främja innovation i de tre stegen för industriella värdekedjor:

- Nya material
- Nya industriprocesser
- Nya affärsmodeller och policyer



Figur 1: Strukturen för konceptet med cirkulära värdekedjor

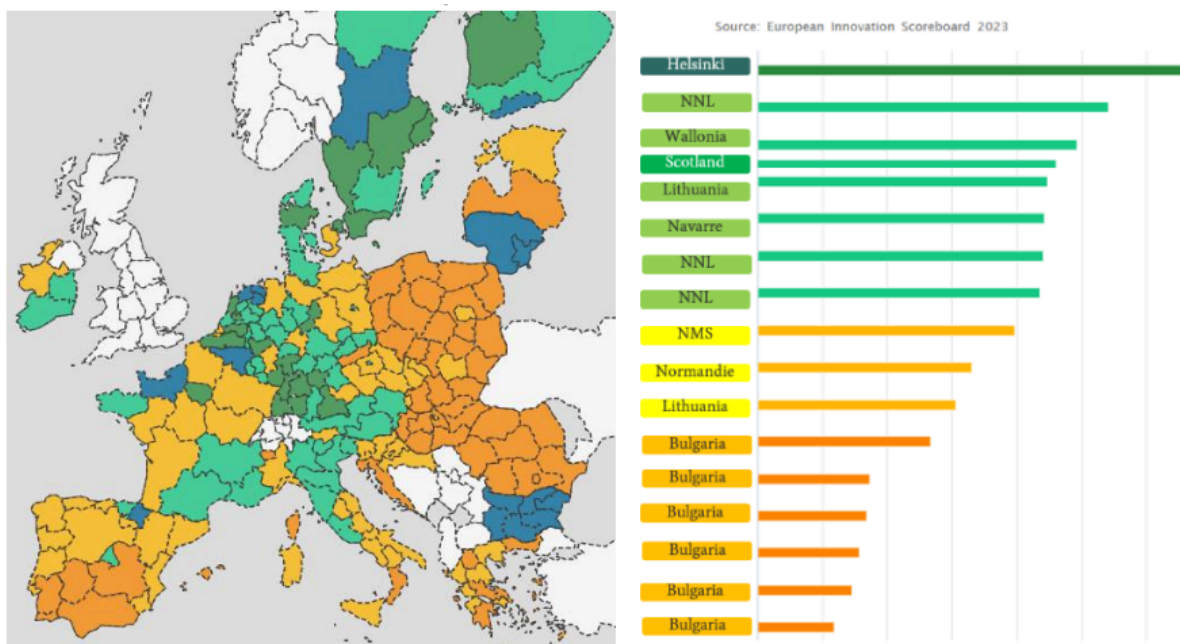
ECIV kommer därför att handla om att främja projekt och innovation inom de sektorer som utmärks i varje deltagande regions smarta specialiseringsstrategi. De deltagande regionerna har olika sektorer som fokus och har valts ut just efter möjligheten att koppla samman olika

värdekedjor för att uppnå nya industriella symbioser. Cirkularitet kan vara svårt att uppnå av endast ett regionalt innovationssystem. Genom interregionalt samarbete kan de deltagande regionerna dela tidigare erfarenheter, kunskap och forskningsresurser. Detta leder till främjandet av innovation och ömsesidigt lärande baserat på gemensamma utmaningar. Målet är att ECIV ska möjliggöra ytterligare interregional samverkan mellan akademi, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle när det gäller cirkulära lösningar som behövs för att möta utmaningar på både regional och europeisk nivå. Detta kan likställas med dansgolvet av olika aktörer. Via ECIV blir de regionala dansgolven istället ett stort dansgolvet - och aktörer som tidigare inte samarbetat kan således hitta varandra och utveckla nya innovationer inom cirkularitet.

Konsortiet som bildar ECIV består av 19 partners i nio regioner i åtta EU-länder (samt Skottland) från olika delar av Europa:

- Navarra, Spanien (koordinator av ECIV)
- Norra Mellansverige, Sverige
- Norra Nederländerna, Nederländerna
- Normandie, Frankrike
- Litauen
- Bulgarien
- Skottland, Storbritannien
- Vallonien, Belgien:
- Helsingfors-Nyland, Finland

Projektperioden för ECIV är 1 september 2024 - 31 augusti 2029 och den totala budgeten är cirka 27,2 miljoner euro. ECIV finansieras 50% via Norra Mellansveriges 1:1-medel (statligt kompensatoriska medel öronmärkta för regional utveckling), och 50% via medel från Horisont Europa. Några av de andra parterna i ECIV har utöver Horisont Europa-medel möjlighet att söka finansiering via ERUF, men detta gäller i nuläget inte för Norra Mellansverige.



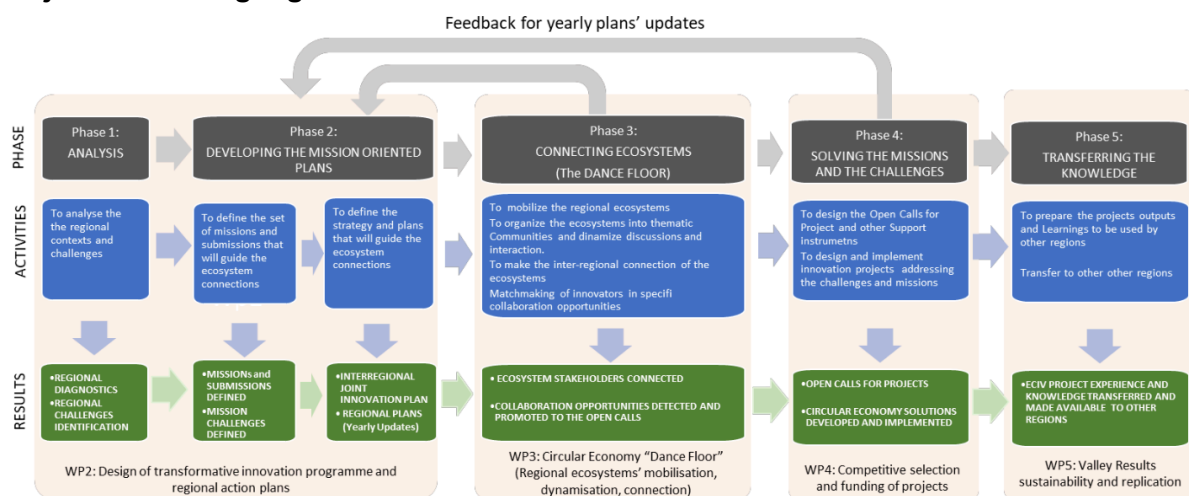
Figur 2: Innovationskapaciteten hos de medverkande i ECIV enligt Regional Innovation Scoreboard

Bilden ovan visar fördelningen av innovationskapaciteten enligt [Regional Innovation Scoreboard](#) hos de medverkande i ECIV. Helsingfors är en ledande innovatör medan Navarra, Skottland, Norra Nederländerna och Vallonien är starka innovatörer. Norra Mellansverige, Normandie och Litauen räknas som måttliga innovatörer, medan Bulgariens sex regioner räknas som framväxande innovatörer. De medverkande regionerna i ECIV har valts på grund av spridningen i innovationskapacitet, högt intresse för cirkulär ekonomi samt möjligheten att sammanlänka regionernas olika industriella värdekedjor.

## Mål med ECIV

Projektet ECIV har som övergripande mål att göra framsteg inom utvecklingen av och övergången till cirkulär ekonomi, samt att skapa hållbar tillväxt och utveckling i de deltagande regionerna och i övriga Europa. Mer specifikt är målen med ECIV att öka samarbete och innovation genom att koppla samman de nio deltagande regionernas innovationsekosystem för cirkulär ekonomi, stärka regionernas innovationskapacitet, skapa fler samarbetsprojekt och gemensamma kunskaper och policyer, samt förenkla och främja tillgång till teknik och finansiering. ECIV ska även mobilisera offentliga och privata investeringar för innovation. I arbetet med ECIV finns även gedigna planer för att arbeta med viktiga frågor kring jämställdhet och inkludering. Det är också en prioritet att involvera olika typer av aktörer såsom nätverk, icke-statliga organisationer, akademi och civilsamhälle.

## Projektets arbetsgång



Figur 3: ECIV-projektets arbetsgång uppdelat i fem faser

Bilden ovan visar ECIV:s fem olika faser.

- **Analys:** Regionala förutsättningar och utmaningar analyseras för att få en överblick av varje regions fokusområden och möjligheter för utveckling av cirkulära lösningar.
- **Utveckling av missionsorienterade planer:** Efter analysen så definieras missioner och planer för att uppnå dessa. Målen ska vara tydliga och involvera flera olika typer av aktörer i samhället.
- **Sammankoppling av ekosystemen via "dansgolvet":** Efter framtagandet av planer kommer dessa att implementeras för att underlätta sammanslagningen av alla aktörer på ett gemensamt "dansgolv". För att uppnå detta läggs fokus främst på dialog genom mobilisering av tematiska grupper och möten, identifiering av

utmaningar och möjligheter via workshops, samt att leda nya kontakter från dansgolvet vidare till konkreta samarbetsprojekt och finansieringsmöjligheter.

- **Lösning av missionerna och utmaningarna:** I denna fas slutförs de samarbeten som inleddes i tidigare fas. Två öppna utlysningar med syfte att ge ekonomiskt stöd till innovationer lanseras, samt en experimenteringsfond för mindre projektidéer.
- **Överföring av förvärvad kunskap:** I den sista fasen sprids informationen från projektets gång vidare till andra regioner som är intresserade av att delta i ett RIV-projekt. Detta görs bland annat genom att skapa en vitbok av projektresultat och ett mentorskapsprogram.

### Förväntade utfall och resultat

Kopplade till målen finns även flera förväntade utfall och resultat, varav några är:

- **Planer, strategier och policy-verktyg:** Ett interregionalt innovationsprogram och nio regionala innovationsplaner för cirkulär ekonomi kommer att skapas.
- **Mobiliserade innovationsaktörer:** Över 1200 företag, 100 universitet och 50 kluster kommer att mobiliseras på "dansgolvet".
- **Ökad interregionalt samarbete inom ECIV:** Flera tematiska arbetsgrupper per region kommer att skapas, och över 150 möten anordnas.
- **Projekt och experiment kopplade till cirkulär ekonomi:** 15-35 cirkulära innovationsprojekt och 15-30 samarbetsprojekt kommer att genomföras.
- **Cirkulära lösningar i värdekedjor och i industrin:** Upp till 65 lösningar på problem relaterade till cirkularitet kommer att föreslås, och upp till 35 utmaningar kommer att lösas.

Har du frågor eller är du intresserad av att veta mer om RIV och ECIV?

Kontakta:



Angelica Jacobo  
Innovationsstrateg Region Värmland  
[angelica.jacobo@regionvarmland.se](mailto:angelica.jacobo@regionvarmland.se)



Katarina Nordmark  
Projektledare för Region Värmlands deltagande i ECIV  
[katarina.nordmark@regionvarmland.se](mailto:katarina.nordmark@regionvarmland.se)